

BESZÁMOLÓ A NKÖM LEVÉLTÁRI KOLLÉGIUMA 2000. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

A 18/1998. (V. 13.) MKM rendelettel a szakfelügyeletet ellátó szakminisztérium szakértői testületeként létrehozott *Levéltári Kollégium* 2000 folyamán négy ízben tartott ülést, amelyeken a jogszabály által meghatározott feladatkörben felvetődött kérdéseket tárgyalta meg.

Tevékenységének középpontjában a minisztérium által a *veszélyeztetett állapotú levéltári anyag megmentésére*, illetve a *nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására* kiírt pályázatok szakmai véleményezése és a pályázati támogatások felosztására vonatkozó javaslatok előkészítése; a szakmai követelményrendszer meghatározásáról szóló miniszteri rendelet tervezetének megvitatása és a *Levéltári Szakfelügyelet* munkájával kapcsolatos kérdések álltak. Napirendre került az említetteken kívül

- a Kollégium Szervezeti és Működési Szabályzatának tervezete,
- a fondszerkesztési alapelvek meghatározása,
- a hungarika gyűjtés helyzete,
- a munkabizottságok éves tevékenységének áttekintése.

Az ülések közötti időben a folyamatos koordináló és adminisztratív tevékenységet a Kollégium elnöke látta el a Kollégium adminisztratív titkára segítségével.

A *veszélyeztetett állapotú levéltári anyag megmentésére* kiírt pályázat szakmai véleményezése és a rendelkezésre álló keretösszeg felosztása a beszámoló évében is komoly felelősséget rótt a Kollégium tagjaira, miután az 1999. évihez képest közel 10 millió forinttal kisebb pályázati összeg változatlanul valamennyi hazai levéltár számára egyedülálló lehetőséget biztosít az intézmények technikai (állományvédelmi, mikrofilmezési) fejlesztéséhez, az egyedi értékű levéltári anyag őrzési feltételeinek javításához, a pusztulásnak indult, illetve súlyosan károsodott levéltári anyag megmentéséhez (restaurálás, konzerválás, mikrofilmezésre történő előkészítés).

A zártkörű meghívásos pályázatra a *Magyar Országos Levéltártól*, a területi általános levéltáraktól, a települési önkormányzati levéltáraktól, az állami szaklevéltáraktól, a felsőoktatási levéltáraktól és a nyilvános magánlevéltáraktól érkeztek be igények. Tekintettel arra, hogy a pályázók közül a *Sarkad Belvárosi Református Egyházközség* és a *székesfehérvári Egymásért Élni Alapítvány* nem rendelkeztek pályázati jogosultsággal, pályázataikat a Kollégium figyelmen kívül hagyta. Ily módon 63 intézmény 158 pályázatáról született döntés. Az igényelt támogatás összege 271 631 830 forint volt. Felosztásra 138 millió forint állt rendelkezésre. A Kollégium 114 pályázatot javasolt támogatásra. Elutasításra javasolta a *Központi Statisztikai Hivatal Levéltárának*, a *Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárának*, a *Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltárának*, a *Nyugat-Magyarországi Egyetem Soproni Levéltárának*, a *Szent István Egyetem Gödöllői Levéltárának* és *Állatorvostudományi Levéltárának*, a *Magyarországi Mindszenty Alapítvány Levéltárának* és a *Ciszteri Nővérek Rendje Kismarosi Levéltárának* igényét. Az állásfoglalás kialakításánál szakmai prioritásként határozta meg

- az állományvédelmi kapacitás (restauráló és mikrofilmező műhelyek berendezése, fejlesztése) növelését,
- a restaurálás, állományvédelmi kötettség támogatását,
- a mikrofilmezésre történő előkészítést, selejtezési jegyzékek összeállítását,
- savmentes dobozok, tékák, oklevél tároló szekrények beszerzését,
- raktári állványok vásárlását.

A filmleolvasó–másoló készülékek és fénymásolók beszerzése változatlanul csak kivételes esetben került a támogatott listára.

A rendelkezésre álló összegből a Kollégium a következő arányú támogatást javasolta: a Magyar Országos Levéltár 22,59% (1999: 18,98%), az önkormányzati levéltárak 64,98% (1999: 65,23%) – ebből *Budapest Főváros Levéltára* 12,56% –, az állami szaklevéltárak és felsőoktatási levéltárak 3,25% (1999: 5,46%), a nyilvános magánlevéltárak 9,16% (1999: 9,16%). A javaslatot *Rockenbauer Zoltán* miniszter úr döntési jogkörében felülvizsgálta és négy esetben módosította.

A *nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására* kiírt pályázat esetében 32 intézmény 75 pályázatára született javaslat 24 millió forint nagyságrendben.

A szakmai követelmények meghatározását tartalmazó miniszteri rendelet tervezetéről a testület részletes vita során alakította ki álláspontját, melyet a levéltáros szakmai egyesületek által szervezett vitán megismertetett a levéltáros közvéleménnyel is. A rendelettervezet vitáját a Kollégium a végleges javaslat szövegének kialakítása után ismét napirendre tűzi.

A nemzeti történelem szempontjából meghatározó fontosságú, és a jelenlegi országhatárokon kívül, a szomszédos államok tulajdonában lévő levéltári anyag feltárása, mikrofilmeztetése nagy jelentőséggel bír. A *Szögi László* főigazgató, kollégiumi tag előterjesztését követő vita során a Kollégium egyhangúan állástfoglalt amellett, hogy a Magyar Országos Levéltár irányításával változatlanul szükségesnek tartja a hungarika gyűjtésének újjászervezését és a korábbi évtizedekben végzett feltáró munkára vonatkozó jegyzékek feldolgozását, közzétételét.

A Kollégium egyetértett a Levéltári Szakfelügyelet 1999. évi jelentésével és a 2000. évi munkatervvel. Véleményét továbbította a *NKÖM Levéltári Osztályához*.

A kollégiumi munkabizottságok közül folyamatosan aktív tevékenységet fejtettek ki az állományvédelmi, az iratkezelési és fondszerkesztési/segédletkészítési bizottságok.

Az állományvédelmi munkabizottság megkezdte a levéltári anyag tárolására és használatára vonatkozó ajánlás kidolgozását, kialakította továbbá a penészfertőzött levéltári anyag fertőtlenítésére és a levéltári anyag tömeges savtalanítására vonatkozó javaslatait. Az iratkezelési munkabizottság négy iratkezelési szabályzatról készített szakvéleményt, figyelemmel kísérte az önkormányzatok új irattári tervének bevezetésével kapcsolatos tapasztalatokat és elkészítette a szocialista kori gazdasági szervek anyagának selejtezési tervét. A

fondszerkesztési/segédletkészítési bizottság ajánlását és a csatlakozó mintatárat a Kollégium 2001 folyamán tűzi napirendre.

Az év folyamán *Varga László*, az *Önkormányzati Levéltárak Tanácsának* delegáltja lemondott tagságáról. Helye betöltetlen maradt.

Gecsényi Lajos